

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Ing. Veroniky Baroňové a JUDr. Ing. Venduly Sochorové ve věci

žalobkyně: **J. Č.**
zastoupena advokátkou JUDr. Ivankou Posádkovou
sídlem Hasskova 16, 674 01 Třebíč

proti
žalovaná: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**
sídlem Orlická 4/2020, 130 00 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí rozhodčího orgánu žalované ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. S-SP-VZP-16-03030339-J83G

takto:

- I. Rozhodnutí rozhodčího orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky ze dne 11. 1. 2017, sp. zn. S-SP-VZP-16-03030339-J83G se zrušuje a věc se vrací k dalšímu řízení žalované.
- II. Žalobkyni se z jedné poloviny náhrada nákladů řízení nepřiznává.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 10 538 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám JUDr. Ivanky Posádkové, advokátky.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou ze dne 16. 2. 2017 se žalobkyně domáhala přezkumu shora označeného rozhodnutí rozhodčího orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti předchozímu usnesení žalované, regionální pobočky Brno, pobočky pro Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina ze dne 21. 11. 2016, č. j. VZP-16-03651229-J83G, kterým byla žalobkyně ustanovena podle § 32 odst. 2 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb. správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) jako opatrovník účastníkovi řízení – plátcí M. Č. (synovi žalobkyně). Žalovaná zjistila, že M. Č. porušil povinnost platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění a povinnost platit penále z prodlení s platbami pojistného, přičemž bylo dále zjištěno, že se nezdržuje na adrese trvalého pobytu N. n. O., M. n. 104, nedaří se mu doručit písemnost a žalované nebyla známa jiná adresa, na niž by mu bylo možné doručovat. Žalovaná vybrala jako osobu nejvhodnější pro výkon funkce rodiče plátce – žalobkyni.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí v tom, že opatrovníkem osoby, které se nedaří doručovat, byla ustanovena žalobkyně, jenž sama ze zdravotních důvodů není schopna povinnosti opatrovníka plnit, je těžce nemocná, pečuje o dceru, která rovněž potřebuje její péči. O opatrovanci již více než 5 let nemá žádné informace, není jí známo, kde se v zahraničí zdržuje a sama je ve věku, kdy bude potřebovat pomoc se svými povinnostmi. M. Č. rozhodně není osobou, která by byla v péči své matky – žalobkyně. Žalobkyně s ohledem na svůj věk, zdravotní potíže a zabezpečování povinností vůči těžce invalidní dceři – M. Č. není vhodnou osobou pro plnění povinností opatrovníka. Z tohoto důvodu není žalobkyně schopna řádně hájit zájmy opatrovance. Jinou vhodnou osobou může být například obec místa trvalého pobytu opatrovance, tedy město N. n. O. Pro ustanovení žalobkyně opatrovníkem není žádný zákonný důvod.

III. Vyjádření žalovaného

3. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že při výběru osoby vhodné pro výkon funkce opatrovníka bylo přihlédnuto k zásadě stanovené v § 32 odst. 4 správního řádu, podle níž je třeba primárně opatrovníkem ustanovit osobu, u níž je účastník řízení v péči. Tím je myšlena osoba blízká, např. příbuzný nebo osoba, se kterou má účastník bližší vztah. Neshledá-li správní orgán v okruhu osob blízkých osobu vhodnou pro výkon funkce opatrovníka, teprve pak zvažuje o možnosti ustanovit opatrovníkem právnickou osobu, popř. obec. V dané věci byla opatrovníkem stanovena matka účastníka řízení jako příbuzný v přímé linii. Při ustanovení opatrovníka musí správní orgán přihlédnout k důvodům bránícím řádnému výkonu funkce opatrovníka. Žalobkyně v průběhu řízení takový důvod neuvedla, ani nedoložila. Žalovaná proto nemohla v době vydání rozhodnutí přihlédnout ke zdravotnímu stavu a jiným okolnostem života žalobkyně a nemohla je vyhodnotit jako důvody bránící řádnému výkonu funkce opatrovníka. Zákon neohraničuje rozpětí věku osob pro opatrovnictví, pokud jsou plnoleté a svéprávné. Překážkou není ani vzdálenost sídla úřadu. Žalovaná postupovala v souladu s ust. § 32 odst. 4 správního řádu, z něhož vyplývá, že opatrovník je povinný funkci přijmout, pokud mu v tom nebrání závažné důvody. Jeho souhlas není podmínkou ustanovení opatrovníkem a není nutné jeho předchozí zjištění. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby pro její nedůvodnost.

IV. Replika žalobkyně

4. V replice ze dne 18. 7. 2017 k vyjádření žalovaného žalobkyně uvedla, že žalovaná nepostupovala v souladu se zásadou materiální pravdy, řádně nezjistila stav věci, proč se žalobkyně brání přijetí funkce opatrovníka syna, který se dlouhodobě zdržuje mimo území České republiky, za matkou nejedí a nejsou v kontaktu. Žalovaná věděla, že ustanovuje osobu ve věku vyšším jak 70 let, neznalou práva, neorientující se v problému. Bylo povinností správního orgánu řádně a

dostatečně zjistit skutkovou stránku a věc řádně posoudit. Postupováno však bylo pouze formálně a nejjednodušším způsobem. Již s ohledem na věk žalobkyně měla žalovaná předvídat, že seniorka může mít zdravotní komplikace či jiné důvody, proč nemůže funkci opatrovníka přijmout. Přesto nebyla vyzvána, aby se vyjádřila a doložila, zda ji v plnění povinností opatrovníka nebrání závažné důvody, jako stáří, nemoc, duševní stav, případně jiné okolnosti. Kdyby byla řádně vyzvána správním orgánem, vše by doložila. Žalovaná sice postupovala podle ust. § 32 odst. 4 správního řádu, ovšem pouze formalisticky. Žalovaná nepostupovala správně ani následně, a to když se o závažných důvodech pro nepřijetí funkce opatrovníka dozvěděla. Po zjištění takovýchto důvodů měla bezodkladně dosavadního opatrovníka odvolat a ustanovit jiného vhodného opatrovníka. Žalobkyně je přesvědčena, že její věk, zdravotní stav i zabezpečování potřeb a povinností těžce invalidní dcery M. Č. jsou natolik závažnými důvody, které měl správní orgán respektovat.

V. Doplnující vyjádření žalované

5. V doplňujícím vyjádření ze dne 24. 1. 2018 žalovaná zopakovala část své dosavadní argumentace a podpořila ji odkazy na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 281/15 ze dne 20. 8. 2015, z něhož mj. vyplývá, že k osobě opatrovníka Ústavní soud konstantně připomíná, že je třeba jej hledat především v okruhu osob blízkých osobě zastupovaného, resp. těch, jež jsou schopni skutečně reprezentovat zájmy účastníka. Žalovaná dále odkázala na další obdobné nálezy Ústavního soudu. Dále žalovaná poukázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2014, sp. zn. 6 A 149/2010 a uvedla, že k odmítnutí opatrovnictví ve správním řízení je nezbytné mít opravdu závažný důvod, nestačí pouhé projevení nevůle. V této souvislosti dále žalovaná odkázala na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2014, č. j. 4 As 26/2013 – 57.

VI. Jednání před soudem

6. V rámci nařízeného jednání před Krajským soudem v Brně dne 31. 1. 2018 setrvali zástupci účastníků řízení na svých dosavadních procesních stanoviscích. Soud k důkazu provedl žalobkyni předložené dvě lékařské zprávy, týkající se zdravotního stavu dcery žalobkyně ze dne 24. 2. 2010 a 24. 1. 2012 od MUDr. T. N. a MUDr. J. Ch., neurologická ambulance polikliniky N. n. O. a potvrzení o zdravotním stavu žalobkyně vystavené ošetřujícím lékařem MUDr. P. H. dne 24. 1. 2017. V posledně citované lékařské zprávě je uvedeno, že žalobkyně trpí onemocněním, které ji běžně omezuje v dosavadním životě, je na trvalé medikaci, kterou nelze vysadit. Vzhledem k dlouhodobému nepříznivému zdravotnímu stavu není žalobkyně schopna se zhostit funkce opatrovníka, aniž by došlo k dlouhodobému zhoršení jejího zdravotního stavu. Žalobkyně se 28 roků stará o těžce invalidní dceru.

VII. Posouzení věci krajským soudem

7. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jedná se o žalobu přípustnou (zejména § 65, 68 a 70 s.ř.s.).
8. Rozhodnutí o ustanovení opatrovníkem je ve vztahu k osobě ustanoveného zástupce úkonem správního orgánu, jímž se mu zakládá povinnost, tedy rozhodnutím ve smyslu ust. § 65 s.ř.s. Nejedná se tedy o rozhodnutí, jímž by se upravovalo pouze vedení řízení před správním orgánem. Podle ust. § 75 odst. 1 a 2 s.ř.s. vycházel soud při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí rozhodčího orgánu žalované v mezích uplatněných žalobních bodů, jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

9. Z obsahu připojeného správního spisu žalované vyplynulo, že dne 30. 9. 2016 bylo vydáno oznámení o zahájení správního řízení ve věci porušení povinnosti stanovené v § 15 a 18 zákona č. 592/1992 Sb. o pojistném na veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, kdy účastníkem řízení byl pan M. Č., syn žalobkyně. Nedařilo se však v rámci citovaného správního řízení doručovat jmenovanému písemnosti, přičemž nebyla známa ani žádná jiná adresa pro doručování. Z uvedeného důvodu vydala žalovaná, regionální pobočka Brno, pobočka pro Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina dne 21. 11. 2016 usnesení, kterým postupem podle ust. § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu ustanovila účastníkovi řízení p. M. Č. opatrovníka v osobě žalobkyně. Proti citovanému usnesení podala žalobkyně odvolání (sama bez zastoupení) s tím, že funkci opatrovníka nepřijímá, protože syn p. M. Č. se dlouhodobě nezdržuje na území České republiky, přibližně 5 let jej žalobkyně neviděla a zdůraznila, že si nepřeje vykonávat funkci jeho opatrovníka. Rozhodčí orgán žalované poté žalobou napadeným rozhodnutím odvolání žalobkyně zamítl a prvostupňové správní rozhodnutí zároveň potvrdil. Žalovaný dovodil, že prioritní je ustanovit opatrovníka z okruhu osob blízkých osobě, jež se nedaří prokazatelně doručovat. Žalobkyně v odvolání neuvedla a nedoložila žádný závažný důvod, který by jí bránil řádnému výkonu funkce opatrovníka, přičemž souhlas s výkonem funkce opatrovníka není podmínkou pro jeho ustanovení.
10. Podle ust. § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu platí, že správní orgán ustanoví opatrovníka osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat.
11. Podle ust. § 32 odst. 4 věta první a druhá správního řádu platí, že opatrovníkem správní orgán ustanoví toho, u koho je osoba, již se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo jinou vhodnou osobu. Tato osoba je povinna funkci opatrovníka přijmout, pokud jí v tom nebrání závažné důvody.
12. Podle ust. § 32 odst. 7 správního řádu platí, že nedbá-li opatrovník o ochranu práv nebo zájmů opatrovance, nebo lze-li mít důvodně za to, že opatrovník má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance, správní orgán usnesením zruší předchozí ustanovení opatrovníka a ustanoví opatrovníkem někoho jiného.
13. Mezi účastníky řízení není sporné, že p. M. Č. je osobou, již se prokazatelně nedaří doručovat. Spor mezi účastníky řízení spočívá v posouzení, zda žalobkyně je tzv. jinou vhodnou osobou ve smyslu ust. § 32 odst. 4 věta první správního řádu (žalobkyně syna v péči nemá) a pokud ano, zda jí v tom nebrání závažné důvody (viz ust. § 32 odst. 4 věta druhá správního řádu). Smyslem ustanovení opatrovníka přitom je, aby tento byl schopen řádně hájit zájmy opatrovance (srov. ust. § 32 odst. 7 správního řádu). Soud po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobkyně by teoreticky mohla být tzv. jinou vhodnou osobou ve smyslu ust. § 32 odst. 4 věta první správního řádu, neboť je matkou opatrovance, a tedy osobou blízkou, přičemž výběr opatrovníka z okruhu osob blízkých osobě zastupovaného je dlouhodobě preferován i judikaturou Ústavního soudu (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. I.ÚS 559/2000 či ze dne 20. 8. 2015, sp. zn. III.ÚS 281/15). Soud však vzal z proběhlého dokazování provedeného u nařízeného jednání jednoznačně za prokázáno, že žalobkyně není povinna funkci opatrovníka přijmout, neboť jí v tom brání závažné důvody (její zdravotní i osobní stav), díky čemuž není schopna řádně hájit zájmy opatrovance. Z lékařské zprávy vystavené dne 24. 1. 2017 (pozn. soudu necelé dva týdny po vydání žalobou napadeného rozhodnutí) ošetřujícím lékařem žalobkyně MUDr. P. H. vyplývá, že žalobkyně je z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu neschopna v důsledku diagnostikované poruchy, jenž ji běžně omezuje v dosavadním životě, vykonávat funkci opatrovníka bez toho, aniž by došlo k dlouhodobému zhoršení jejího zdravotního stavu. Žalobkyně je na trvalé medikaci a v důsledku vydání žalobou napadeného rozhodnutí došlo u ní ke zhoršení jejích zdravotních potíží. Navíc se žalobkyně přibližně 28 roků stará o těžce invalidní dceru. Z vyjádření ošetřujících lékařů dcery žalobkyně vyplývá, že p. M. Č. je osobou těžce zdravotně postiženou. S ohledem na uvedené skutečnosti i s ohledem na již vyšší věk žalobkyně (v době vydání prvostupňového správního rozhodnutí byla

ve věku více jak 70 roků) je jednoznačně nutno dovodit, že žalobkyni brání závažné důvody k přijetí funkce opatrovníka. Úvahy rozhodčího orgánu žalované uvedené v žalobou napadeném rozhodnutí by obstály za situace, kdy by soudem zjištěné zdravotní a osobní poměry žalobkyně jí ve výkonu funkce opatrovníka nebránily. Soud však na základě provedeného dokazování zjistil skutkový stav, který tu byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí, odlišně od žalované. Z tohoto důvodu nemůže žalobou napadené rozhodnutí rozhodčího orgánu žalované z hlediska přezkumu jeho zákonnosti obstát.

14. Krajský soud tak na základě výše uvedených skutečností shledal žalobu důvodnou, a proto podle ust. § 78 odst. 1 s.ř.s. napadené rozhodnutí rozhodčího orgánu žalované zrušil. Ve smyslu ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. krajský soud dále vyslovil, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení, v němž je žalovaná vázána právním názorem vysloveným krajským soudem ve zrušujícím rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).

VIII. Náklady řízení

15. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z ust. § 60 odst. 1 věta první, ve spojení s odst. 7 s.ř.s., podle nichž platí, že nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů účastníkům nebo státu zcela nebo zčásti nepřiznává.
16. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, neboť soud žalobě vyhověl. Měla by tak právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložila vůči neúspěšné žalované. Soud však za použití ust. § 60 odst. 7 s.ř.s. přihlédl ke skutečnosti, že žalobkyně tvrdila a doložila relevantní skutečnosti bránící jí ve funkci opatrovníka až v řízení před soudem. Ve výroku pod bodem II. tohoto rozsudku proto soud rozhodl, že žalobkyni se z jedné poloviny náhrada nákladů řízení nepřiznává. Náhrada nákladů řízení přiznaná ve výroku pod bodem III. tvoří jednu polovinu veškerých nákladů tohoto řízení, které spočívají v zaplaceném soudním poplatku ve výši 3 000 Kč a dále v nákladech právního zastoupení žalobkyně v řízení před krajským soudem v celkové výši 18 075 Kč, včetně DPH podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).
17. V dané věci se jedná o odměnu advokátky JUDr. Ivanky Posádkové za zastupování v řízení před krajským soudem za úkon právní služby: převzetí a příprava zastoupení, podání žalobního návrhu, podání repliky a účast u jednání před Krajským soudem v Brně. Podle ust. § 7, 9 odst. 4 advokátního tarifu činí sazba za jeden úkon právní služby ve věcech žalob projednávaných podle soudního řádu správního částku 3 100 Kč. Podle ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu má advokát za jeden úkon právní služby nárok také na paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč.
18. Náklady řízení dále spočívají v náhradě jízdních výdajů zástupkyně žalobkyně. Jízdní výdaje podle § 157 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb. spočívají v základní náhradě za každý jeden kilometr jízdy a dále v náhradě výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu. Podle § 1 písm. b) vyhlášky č. 463/2017 Sb. činí sazba základní náhrady za používání silničních motorových vozidel u osobních silničních motorových vozidel 4 Kč/1 km jízdy. Zástupkyně žalobkyně uskutečnila cestu na trase Třebíč – Brno a zpět v délce celkem 130 km, a to automobilem Škoda Superb motorové registrační značky 4J05000. Výše základní náhrady za použití tohoto osobního automobilu po zaokrouhlení činí částku 520 Kč. Náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu při kombinované spotřebě 5,64 l motorové nafty/100 km (jak vyplývá z doložené fotokopie VTP vozidla) a při výši průměrné cenné pohonné hmoty za 1 l/29,80 Kč u motorové nafty podle § 4 písm. c) posledně citované vyhlášky činí částku ve výši 218 Kč. Celková náhrada jízdních výdajů činí částku 738 Kč.

19. Podle § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu náleží advokátovi také náhrada za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby při úkonech prováděných v místě, které není sídlem, nebo bydlištěm advokáta, a to za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět. Zástupkyně žalobce cestou k soudnímu jednání na trase Třebíč – Brno a zpět promeškala čas v rozsahu 6 započatých půlhodin, přičemž náhrada činí ve smyslu ust. § 14 odst. 3 advokátního tarifu částku 600 Kč (6 x 100 Kč).
20. Vzhledem ke skutečnosti, že zástupkyně žalobkyně je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku odpovídající této dani ve výši 3 137 Kč. Celkové náklady řízení za zastupování, včetně daně z přidané hodnoty a zaplaceného soudního poplatku, činí částku ve výši 21 075 Kč, přičemž jedna polovina z této částky činí po zaokrouhlení 10 538 Kč. Ke splnění povinnosti uhrazení nákladů řízení byla žalované stanovena přiměřená lhůta.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. 1. 2018

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu